

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 442/2020-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Doprastav, a. s., Drieňová 78/27, Bratislava, IČO 31 333 320, zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Boledovičom, Úzka 578/4, Rovinka, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Cb 73/2017 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Doprastav, a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. júna 2020 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti Doprastav, a. s. Drieňová 78/27,

Bratislava, IČO 31 333 320 (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Cb 73/2017 (ďalej len „namietané konanie“).

2. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že vystupuje v postavení žalobkyne v konaní o zaplatenie sumy 90 848,01 € s príslušenstvom predstavujúcej časť ceny za zhotovenie diela proti žalovanému Driving Academy, s. r. o. v likvidácii (ďalej len „žalovaný“). Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 16 Cb 73/2017 zo 14. novembra 2017. Žalovaný podal proti rozsudku odvolanie 22. januára 2018. Sťažovateľka sa k odvolaniu žalovaného vyjadrila podaním z 8. marca 2018 a vec bola 8. júna 2018 postúpená Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“). O podanom odvolaní nie je rozhodnuté dodnes. Spis bol bez prejednanja odvolania 23. mája 2019 expedovaný späť okresnému súdu na doriešenie nedostatku v II. výroku napadnutého rozsudku, v ktorom okresný súd uviedol, že nárok na paušálnu náhradu nákladov zamietá v časti sumy 40 €, hoci žalobca si pôvodne uplatňoval sumu 400 €. Sťažovateľka tento nedostatok neodkladne odstránila späťvzatím časti žalovaného nároku na náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky v sume 360 €. Okresný súd uznesením z 19. júla 2019 konanie o žalobe v časti o zaplatenie sumy 360 € zastavil. Neexistovala teda žiadna prekážka, ktorá by bránila v prejednaní odvolania.

3. Sťažovateľka následne zistila, že spis okresného súdu bol opakovane 27. februára 2020 vrátený bez rozhodnutia o odvolaní s pokynom, aby okresný súd čo najskôr predložil spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o dovolaní podanom 13. novembra 2017. Okresný súd predložil spisový materiál najvyššiemu súdu 28. februára 2020. Nedostatkami v činnosti okresného súdu podľa názoru sťažovateľky došlo v namietanom konaní k zbytočným prietahom, pre ktoré odvolanie podané 22. januára 2018 nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti prejednané.

4. Na vzniku priet'ahov v namietanom konaní sa výrazne podieľal aj odvolací súd, ktorý skutočnosť, že podané dovolanie nebolo postúpené na rozhodnutie najvyššiemu súdu, mohol a mal zistiť už pri preskúmaní spisu pred jeho vrátením v máji 2019.

5. Súhrn viacerých chybných postupov okresného súdu a odvolacieho súdu vedú k jednoznačnému porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy.

6. Podľa názoru sťažovateľky z hľadiska kritéria zložitosti veci ide o štandardný spor o zaplatenie pohľadávky, ktorý nie je po vecnej stránke zložitý. Priet'ahy vzniknuté v konaní pri posudzovaní započítacej námietky žalovaného idú jednoznačne na vrub konajúcemu okresnému súdu. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky ako strany v namietanom konaní, postupovala v priebehu celého namietaného konania aktívne. Samotný postup okresného súdu v namietanom konaní s poukazom na celkovú dobu trvania namietaného konania, opakovanú nedôslednosť a neefektívnosť postupu okresného súdu možno podľa sťažovateľky považovať za priet'ahový.

7. Na základe už uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom rozhodol takto:

„I. Základné právo Sťažovateľa, upravené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky bolo postupom Porušiteľa porušené.

II. Ústavný súd prikazuje Porušiteľovi aby v konaní č. 16Cb 73/2017 bezodkladne konal.

III. Ústavný súd priznáva Sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 3.000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Porušiteľ povinný vyplatiť Sťažovateľovi do 60 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

IV. Porušiteľ je povinný Sťažovateľovi zaplatiť náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby (prevzatie veci o podanie sťažnosti) v konaní pred ústavným súdom.“

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

13. O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti smerujúcej proti zbytočným prietahom v súdnom konaní ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby ten orgán (okresný súd, krajský súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (III. ÚS 263/03, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, III. ÚS 342/08).

14. Z judikatúry ústavného súdu taktiež vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05).

III.

Posúdenie ústavnej sťažnosti ústavným súdom

15. Ústavný súd predovšetkým uvádza, že podľa § 45 zákona o ústavnom súde je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh rozhodnutia vo veci samej, ktorého sa sťažovateľka domáha (v odbornej terminológii označovaného ako petit). To znamená, že ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čo sťažovateľka žiada v petite ústavnej sťažnosti, a iba vo vzťahu k subjektu, ktorý označila za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy). Z tohto dôvodu sa ústavný súd nemohol vecne zaoberať námietkami sťažovateľky smerujúcimi k naznačeným prietahom krajského súdu, pretože krajský súd sťažovateľka neoznačila za porušovateľa svojich práv.

16. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v namietanom konaní o zaplatenie sumy 90 848,01 € s príslušenstvom z titulu pohľadávky vyplývajúcej zo zmluvy o dielo, v ktorom sťažovateľka vystupuje v procesnom postavení žalobkyne.

17. Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že každé namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, pričom akcentuje tri základné kritériá v súvislosti s namietanými prietahmi v konaní pred všeobecnými súdmi: zložitosť veci, správanie účastníkov konania a postup súdu (porov. napr. I. ÚS 3/00 alebo I. ÚS 7/02). Medzi kritériá, na ktoré ústavný súd tiež prihliada pri svojom rozhodovaní, patrí aj predmet sporu v posudzovanom konaní a význam sporu pre sťažovateľa (porov. napr. II. ÚS 32/02 alebo I. ÚS 19/00). Napokon ústavný súd taktiež prihliada v konkrétnom prípade na čas trvania konania (porov. napr. I. ÚS 92/97), resp. na celkovú dĺžku konania (porov. napr. III. ÚS 123/02).

18. Ústavný súd pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy odmieta sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, ak celková doba konania pred súdom, ako aj postup zákonného sudcu nesignalizujú reálnu možnosť zbytočných prietahov, a tým ani porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 109/03, I. ÚS 103/2016), resp. ak argumenty v sťažnosti nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

19. Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie

tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prieťahoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05, I. ÚS 455/2014, I. ÚS 103/2016).

20. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti konštatuje, že v kontexte celkovej dĺžky napadnutého konania (3 a pol roka od podania žaloby, pozn.) sa postup okresného súdu v rámci vykonávania procesných úkonov smerujúcich k meritórnemu rozhodnutiu vo veci, ku ktorému došlo rozsudkom zo 14. novembra 2017 (takmer 8 mesiacov po podaní žaloby), môže javiť ako nie optimálny, avšak po jeho podrobnom preskúmaní ho podľa názoru ústavného súdu nemožno vyhodnotiť ako poznamenaný nečinnosťou, resp. neefektívnou činnosťou okresného súdu intenzity dosahujúcej ústavnoprávny rozmer.

21. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd od podania žaloby do predloženia veci odvolaciemu súdu 8. júna 2018 plynule vykonával procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky, keď o žalobou uplatnenom nároku rozhodol rozsudkom už na druhom pojednávaní vo veci po tom, ako vykonal dokazovanie a vysporiadal sa s návrhom obchodnej spoločnosti Výcvikové zariadenie pre vodičov s. r. o. o jej vstupe do namietaného konania v postavení intervenienta, ktorý vyhodnotil ako neprípustný.

22. Pokiaľ sťažovateľka namietala, že okresný súd postupoval neefektívne, pretože mu bol spis vrátený odvolacím súdom takmer po roku bez rozhodnutia z dôvodu zisteného nedostatku v II. výroku rozsudku zo 14. novembra 2017, ktorým okresný súd zamietol nárok sťažovateľky na paušálnu náhradu v časti sumy 40 € namiesto sumy 400 €, ako aj tým, že okresný súd nepredložil uznesenie o neprípustnosti vstupu intervenienta do konania z dôvodu podaného dovolania najvyššiemu súdu, čo bolo dôvodom druhého vrátenia spisu okresnému súdu bez prejednávania odvolania žalovaného (po uplynutí ďalších takmer piatich mesiacov), k uvedeným pochybeniam okresného súdu ústavný súd konštatuje, že k predĺženiu konania z uvedených dôvodov došlo najmä postupom odvolacieho súdu. Krajský súd totiž vrátil spis okresnému súdu v prvom prípade takmer po uplynutí jedného roka a v druhom prípade po takmer piatich mesiacoch bez rozhodnutia, pričom pochybenie

okresného súdu spočívajúce v nepredložení rozhodnutia dovolaciemu súdu muselo byť odvolaciemu súdu známe už pri prvom preskúmaní spisu.

23. Okresný súd prvú nesprávnosť vo svojom postupe odstránil vydaním uznesenia z 19. júla 2019, ktorým na základe späťvzatia návrhu sťažovateľky konanie v časti o zaplatenie sumy 360 € zastavil. Uvedené pochybenie okresného súdu malo podľa názoru ústavného súdu skôr charakter zrejmej nesprávnosti vo výroku rozsudku, na ktorú bola oprávnená upozorniť a domáhať sa jej nápravy aj sťažovateľka, čo však neurobila. Vo vzťahu k pochybeniu spočívajúcemu v nepredložení veci dovolaciemu súdu, ústavný súd konštatuje, že okresný súd vec predložil najvyššiemu súdu 9. marca 2020 a vec mu bola vrátená s rozhodnutím o zastavení dovolacieho konania 29. júla 2020. Spis okresného súdu bol opätovne predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní 20. augusta 2020.

24. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), v zmysle ktorej ESLP v súvislosti s právom na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd s ohľadom na ojedinelú nečinnosť súdu členského štátu a charakter súdneho konania toleroval napr. 20 mesiacov nečinnosti odvolacieho súdu, kým rozhodol o odvolaní sťažovateľa (pozri *Cesarini v. Taliansko*, č. 11892/85, rozhodnutie ESLP z 12. 10. 1992, body 20 – 21), alebo 28 mesiacov trvajúce obdobie nečinnosti súdu (od podania žaloby do výzvy súdu k jej doplneniu) v rámci civilného konania (pozri *Dostál v. Česká republika*, č. 52859/99, rozhodnutie ESLP z 25. 5. 2004, body 192 – 193).

25. Zohľadniac sťažovateľkou opísaný skutkový stav, chronológiu úkonov v napadnutom konaní, predmet namietaného konania a jeho význam pre sťažovateľku, ako aj ďalšie posudzované kritériá v konaní o ústavnej sťažnosti pre namietané porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a ustálenú judikatúru ústavného súdu, ako aj ESLP, ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní nemožno posúdiť ako prietahy takej intenzity, ktoré by zakladali porušenie sťažovateľkinho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

26. Vzhľadom na dosiaľ prezentované závery ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

27. Nad rámec ústavný súd dodáva, že uvedené rozhodnutie ústavného súdu nepredstavuje procesnú prekážku, ktorá by v budúcnosti bránila sťažovateľke obrátiť sa na ústavný súd s ústavnou sťažnosťou, ak by v prípade potenciálneho vrátenia veci sťažovateľky nadriadeným súdom okresnému súdu dochádzalo podľa jej názoru k zbytočným priet'ahom v konaní.

28. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. septembra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu